

Робърт Шей

ШАМАН

София, 2014

Преводът е направен по изданието:

Robert Shea

SHAMAN

Ballantine Books

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © 1991 by Robert Shea

© Лидия Цекова, превод, 2014

© Издателство „Изток-Запад“, 2014

ISBN 978-619-152-480-8

» РОБЪРТ ШЕЙ «

ШАМАН

Превод от английски
Лидия Цекова

Консултант
Любомир Кюмюрджиев

На Ал Зукърман

*приятел, наставник, посредник,
шаман сред писателите*

Съдържание

Признателност.....7

Земята, която Черният Ястреб загуби..... 8

Книга първа

1825

Ледена луна

януари

1. Леговището на Костенурката..... 11

2. Духът на мечката 24

3. Следи от нокти 41

4. Господарят на „Виктория“ 53

5. Звездна стрела..... 83

6. В старата гора..... 99

7. Беязан от Раул 108

Книга втора

1831

Луна на зрелите череша

юли

8. Завръщане у дома 130

9. Завещание..... 150

6	10. Прокуден.....	172
Робърт	11. Вигвамът на Червена Птица	197
Шей	12. Бойният вик	213
	13. Доброволци	237
	14. Първа кръв.....	258
	15. Укреплението	293
	16. Жълта коса	313
	17. Мъжете на Чичо Сам	341

Книга трета

1832

Луната на зрелите ягоди

юни

18. Разлюляна земя.....	360
19. Племето се разделя	375
20. Река от кръв.....	390
21. Червеното одеяло	411
22. Ренегат.....	437
23. Острият нож.....	467
24. Предизвикателство	486
25. Отвъдният свят.....	508
26. Кръв по земята.....	531
Послеслов	546
За автора.....	549

Признателност

Особено съм задължен за помощта, оказана ми от Пол Брикман, Джули Гериът, Дейвид Хикей, Дружеството по история в Илиной, Джим и Паула Петорини, Джордж Ваймард, Тимоти Дж. Уийлър, както и на дружеството по история в Уисконсин. Благодаря и на любимата си съпруга, Ивон Шей, от чийто опитен поглед не убягна чудесната стара книга на Томас Форд „История на Илиной“, която тя донесе у дома.

Земята, която Черният Ястреб загуби

*Красиви бяха местата край Рок Ривър.
Обичах нашите селища, нивите и земята
на моя народ. За тях се сражавах.
Черният Ястреб*

Книга първа

1825

Ледена луна

януари

Леговището на Костенурката

Черната мечешка кожа, омекнала от непрекъснато носене, покриваше ръцете и раменете на Сив Облак и предпазваше тялото му от студа, който режеше като с нож страните и челото му. Горната част от черепа на мечката покриваше главата му и тегнеше над нея така, както и ужасният страх от предстоящото изпитание над духа му.

Мокасините му шумоляха из полегалата пожълтяла трева, покрила пътеката. Той бе изминал дълъг път и пръстите му бяха премръзнали, независимо от поставените в мокасините листа.

Пътеката внезапно свърши и предпочите му се изпречи само небето. Той стоеше на ръба на една скала, от която на изток се виждаше замръзнала Великата Река. Стисна дръжката от еленов рог на ловджийския нож.

Измъкна го от кожената кания на кръста си, така се чувстваше по-сигурен. Стоманеното острие проблесна на бледата светлина, тъмно като небето над него.

„Ножът, който баща ми остави за мен – помисли си той. – Къде си тази нощ, татко мой?“

Облаците бяха толкова близко, сякаш щеше да успее да ги докосне. Бяха като навяти преспи от снежни вълни в светлини и сенки. Над реката небето бе потъмняло, почти черно и Сив Облак усети по въздуха, че ще завали сняг.

Той забеляза силуета на ястреб с разперени криле да кръжи над земята на Илиной и реката – лов в последните мигове преди спускането на нощта.

„Нека духът на ястреба ми помогне да оцелея при това изпитание. Да отнеса велико послание за моя народ и да стана могъщ шаман.“

Мъничкото черно петънце се зарея във въздуха, докато се загуби от погледа му.

„Може би той прелита над снежната тишина на Саке-нук.“

Прибра отново ножа си. Обърна гръб на небето и реката и погледна на запад към пътя, по който бе дошъл. Докъдето поглед стигаше, се простираше пустош от полюшваща се изсъхнала трева, висока почти човешки ръст. Попарена от студа, тревата все още стърчеше изправена на премръзналите си мъртви стъбла. Хълмовете, които се издигаха в далечината на запад, бяха покрити сякаш с кафява пухена мантия.

Оттук той не можеше да види зимния ловен бивак на своето племе; беше сгушен някъде там сред онези хълмове, закътан в гората край река Айова. Загледан нататък, той си представи Червена Птица. Нейните очи – черни и искрящи – блестяха пред него. Испита страстен копнеж да я зърне, да поговори с нея, да чуе гласа ѝ, да докосне с пръсти страните ѝ. Мисълта, че може никога да не я види отново, да не се завърне никога при своя народ, го вледеняваше повече, отколкото зимния студ.

„О, Земни Създателю, направи така, че да се завърна жив при Червена Птица.“

Той коленичи и се надвеси над ръба на скалата, а мечата кожа покри земята, на която стоеше. Сив варовик, напукан и набразден като сбръчканото лице на някой старец, се спускаше надолу към тъмните очертания на останалите без листа шубраци по брега на реката. Очите му се взираха в тъмнината и откриха в скалата черна сянка. Ако беше дошъл малко по-късно този ден, може би нямаше да успее да намери отвора на пещерата в мрака.

Тогаво можеше да се наложи да чака до сутринта. Или пък, когато се опитваше да слезе, да загуби пътя, да падне и да намери смъртта си. Стомахът му се сви на ледена топка. Щеше да е толкова лесно да се подхлъзне.

Достатъчно вече за това, какво можеше да се случи. Плашеше го онова, което ще се случи. Може да умре не от падане, а от това, което ще намери в пещерата.

Или онова, което ще го намери.

Опитвайки се да пропъди и тази мисъл от главата си, той се надвеси над ръба на скалата, намери място, където да стъпи здраво с краката си и стъпка по стъпка се запридвижва настранни и надолу. На места пътечката отпред се разширяваше и беше почти толкова лесно да се върви по нея, колкото и по тази в гората. После изведнъж ронещите се камъни ставаха така стръмни, че той трябваше да забива здраво обутите си в еленова кожа нозе и се чувстваше, сякаш няма здрава опора.

Пред входа към свещената пещера имаше широка издатина. Той пое дъх с дълбоко облекчение, когато краката му стъпиха здраво върху равната скала.

Отвън не виждаше нищо вътре в пещерата, но когато влезе, почувства внезапна топлина, сякаш влизаше в някое добре затворено жилище, в което гори голям огън. Усети миризмата от някогашни огньовете, както и някаква друга – миризма на животното, от която ледена тръпка пробяга по тялото му. Но тя не беше отскоро. Благодарни на бога за това, защото бе сигурен, че е на мечка.

Издялал Бухала бе използвал тази пещера, когато бе разговарял с духовете преди много, много зими, а никога не бе споменавал за мечка.

Сив Облак застана нерешително на входа и изчака очите му да привикнат към тъмнината. Той забеляза кръгли, светлеещи форми върху черната стена и една неподвижна фигура, на височина стигаща до кръста му, със силно извит клон и разперени криле.

При вида на всичко това отново го прониза хлад. Сега забеляза, че кръглите предмети по пода бяха черепа и той знаеше, че са на неговите предци, велики мъже и жени от племето. Зеленикави и бели камъни, от някогашни огърлици, проблясваха край челюстите на великите мъртви. Фигурата с разперени над тях криле беше духът на Бухала, който направляваше стъпките на мъртвите по Пътеката на Душите. Издялал Бухала бе получил името си, когато бе създал статуята и я беше поставил тук.

От една кесия на кръста си Сив Облак извади шепя свещено семе от тютюн и разпръсна своя дар за мъртвите по пода на пещерата.

– Разрешете ми да вляза в тази пещера, родители на моето племе – каза той. – Вие ме познавате. Аз съм ваш син.

За миг се поколеба. Само по линия на своята майка, Слънчева Жена, той беше дете на тези предци, които пазеха входа на свещената пещера. Баща му беше бял, а ясните очи¹ нямаха близки тук. Щяха ли мъртвите да го отхвърлят?

Не последва никакъв знак или звук откъм черепите на пода, но сега той можеше да вижда по-навътре в мрака и забеляза, че пещерата извира и този завой се охранява от друга свещена фи-

¹ Така племето на саките нарича белите: заради светлия цвят на очите им. (Всички бележки под линия са на преводача.)

гура. Взря се в неясните ѝ очертания за миг и реши, че е мечка, но такава, каквато никога преди не бе виждал. Тази беше бяла от главата до петите. Издялал Бухала не беше споменавал нищо за такава статуя.

Той пое ужасен дъх и усети спазъм в стомаха.

Опита се да се успокои, че е тук за свое добро. Беше дошъл, за да овладее тайните на изкуството на шаманите. За този миг беше мечтал, откакто за пръв път бе видял Издялал Бухала да се появява на светлината на пламтящия огън с дълга, бяла коса, огърлица от черупките на езерни обитатели и украсен с глава на бухал магически кедров жезъл. В онази отдавна отминала нощ Издялал Бухала бе напявал не с човешки глас, а с гласа на духовете тайнствени слова, които бяха уплашили и очаровали Сив Облак.

Шаманът на племето бе най-великият и най-храбрият измежду храбрите, най-могъщият от всички вождове. Той владееше тайнството да лекува болните и да предсказва бъдещето. Сив Облак искаше да се издигне сред саките и да се отправи натам, където шаманът можеше – в света на духовете. Искаше да проникне в най-дълбоките тайнства и да намери отговор на всеки въпрос.

След като се залови с обучението на Сив Облак, Издялал Бухала се бе опитал да го обезсърчи – един вид проверка, младият сак бе убеден в това.

– Много пъти хората не искат да се вслушат в шамана – бе казал Издялал Бухала. – Колкото повече истина има в думите му, толкова по-малко те им вярват.

Предупреждението бе обезпокоило Сив Облак, ала той никога не бе виждал хората да отказват да се вслушат в думите на Издялал Бухала. Не отстъпи от решението си сам да стане шаман.

Никой не можеше да очаква такава голяма награда, без да се излага на риск. Воинът трябва да убива своя враг, излагайки се на огромни опасности, за да спечели правото да носи орловото перо, което се полага на храбрите. Ловецът трябва да убие някое животно, което само би го убило, преди племето да го признае за воин.

Как тогава би могъл да разговаря с духовете, освен ако той също не бе се изправял срещу смъртта?

Но каква точно смърт? Щеше ли да замръзне от студ или да загине от глад тук, в тази пещера, а тялото му да остане, дока-

то Издялал Бухала не дойде и не го открие? Или някой зъл дух щеше да се появи и да го убие?

Каквото и да бе съдбата му, той можеше само да седи и да чака, както го бе учил Издялал Бухала.

Обърна гръб на непознатите дълбини на пещерата, настани се при входа и придърпа мечата кожа около себе си, за да го топли. Пъхна пръсти в една кесия на кръста си и извади парченцата сушена гъба, които старият шаман му бе дал от една торба с лековити билки, украсена с избродиран с мъниста бухал. Свещените гъби растяха някъде далеч на юг и с тях търгуваха нагоре по Великата Река. Едно по едно, той ги постави в устата си и бавно ги сдъвка.

„Няма нужда да преглъщаш – бе казал Издялал Бухала. – Задръж ги в устата си, докато се стопят, без да усетиш как е станало това.“

Устата му пресъхна, когато гъбите се превърнаха на каша. Стана така, както му беше казал – вече ги нямаше, без той да успее да разбере как се е случило.

Повдигна му се за миг и помисли с ужас, че ще се провали при първото дребно изпитание. Задръжа дъх и гаденето постепенно премина.

Последната светлинка избледня на небето и далечният хоризонт отвъд реката в миг се стопи. Черен мрак се спусна над него и го покри – плътен, непроницаем. Притискаше лицето му и го задушаваше.

Изсечените резки по магическата говореща пръчка на Издялал Бухала, които шаманът бе научил Сив Облак да разчита, казваха, че тази нощ ще изгрее пълна луна. Това нямаше никакво значение. Сив Облак нямаше да успее да я види в покритото с облаци небе.

Нещо мъничко и студено докосна лицето му, после отново и отново и се стопи върху носа и страните му.

Сняг.

Снегът щеше да се сипе, докато седи тук и той щеше да премръзне до смърт.

Трябваше да преодолее страха си. Трябваше да навлезе в онзи, другия свят. Там Издялал Бухала му бе обещал, че ще бъде на сигурно място. Без духа в своето тяло, той щеше да бъде неувзим за студа. Но ако страхът го задържаше към този свят, снегът щеше да го убие.

Дочу нещо.

Грохот от стъпки и дращене зад него в пещерата.

Нещо грамадно идеше иззад завоя. Усети силното и учестено биене на сърцето в гърдите си.

В пещерата имаше някой. Беше усетил миризмата още с влизането си. Всичката магия на света не можеше да му помогне сега.

Долови дихание, поемано през нечии огромни ноздри. Продължително, бавно вдишване на същество, за чийто гръден кош се изискваше доста време, за да се изпълни с въздух. Дочу ръмжене, тихо и решително.

Ръмженето премина в сърдит рев, от който подът на пещерата под него се разтрепера.

Сив Облак се задъха. Искаше да скочи на крака и да бяга, но Издялал Бухала бе казал, че е забранено да се помръдва, след като вече е седнал в пещерата. Само на духа му бе разрешено да се движи.

Може би, ако направеше всичко точно, както му бе казано, щеше да остане жив. Ала Издялал Бухала не бе го предупредил да очаква нещо подобно.

Не трябва да поглежда нагоре.

Драценето на гигантски нокти се чуваше сега точно зад него. Не можеше изобщо да си поеме дъх. Навсякъде наоколо бе ярка светлина и все пак той не можеше да види нищо.

Усети...

Тежка ръка... не, лапа... отпусна се и се впи в рамото му.

Той не обърна съзнателно глава, тя сама се изви. Не възнамеряваше да вдигне очи, те сами погледнаха нагоре.

Видя нещо, подобно на огромен, бял ствол край главата си. Беше покрито с бяла козина. Нокти проблясваха върху рамото му.

Погледна по-нагоре и... по-нагоре.

Над него с пламтящи огненожълти очи, зейнала черна паст и бляскави като остриета на копие бели зъби се бе извисила мечка.

Сив Облак виждаше пред себе си дух, толкова могъщ, че цялото му тяло сякаш се разпадна от ужас. Искаше да се свие, да зарови лице в ръцете си, но нямаше сили да се помръдне.

Мечешката лапа върху рамото му го повдигна, изправи го на крака. Излязоха заедно от пещерата.

Какво се бе случило с облаците и снега?

Небето бе осеяно със звезди, които се спускаха надолу и образуваха мост току пред краката му. Звездната светлина хвърля-

ше слаби отблясъци върху леда по реката. Виждаше се и хоризонтът, и отвъдният бряг. През разпилените блещукащи светлинки съзря издатината пред входа на свещената пещера. Само още две стъпки и щеше да падне от ръба на скалата и да се убие.

Бялата Мечка, застанала сега на четири крака край него, сякаш очакваше той да стори нещо. Във всеки случай Сив Облак разбра какво точно бе то. Трябваше да стъпи върху звездния мост и да премине над празното пространство. Нямаше сили да го направи. Ужасът бе впил нокти в стомаха му при мисълта за това, как ще увисне високо над реката, без нищо, на което да се крепи.

Това също бе изпитание. Мостът щеше да се окаже безопасен, само ако Сив Облак повярваше в това. Отсега нататък всичко, което щеше да му се случи, щеше да бъде проверка. Ако не преодолееше всички изпитания – едно след друго, – никога нямаше да стане шаман.

А какъв щеше да бъде тогава, ако останеше жив? Едно отхвърлено дете, син на жена без съпруг, дете без баща. Момчето, което наричаха Сив Облак, защото нямаше цвета нито на единия, нито на другия – не бе нито бял, нито с червеникава кожа като индианец.

Тази пътека беше единственият път пред него. Той трябваше да премине по този мост, а ако паднеше и загинеше, това не бе от значение.

Направи крачка. В един ужасяващ миг кракът му по-скоро потъна в искриците светлина, отколкото стъпи върху тях. Мостът сякаш беше направен от някаква еластична материя и подметката му не пропадна през нея. Направи още една крачка. Сега бе стъпил с двата си крака върху моста. Сърцето му блъскаше лудо в гърдите, а кръвта бучеше в ушите му.

Как може един мост да е направен единствено от светлина? Как може човек да стои върху него?

Още една стъпка напред. Кракът му трепереше така силно, че едва успя да стъпи. Коленете му се тресяха. Цялото му тяло крещеше да се върне обратно.

Още една стъпка, а тя щеше да бъде най-трудната. Сега видя пропастта под себе си. Беше точно над нея. Погледна надолу, цялото му тяло се тресеше. Дишането му бе учестено. Видя малки облачета в звездната светлина пред себе си.

Още една стъпка и още една. За да запази равновесие, той разпери треперещите си ръце встрани. Погледна на-

долу. Реката бе покрита с дебел пласт лед, а звездите се отразяваха върху гладката му черна повърхност. Ако паднеше, щеше да се удари така яко в леда, че щеше да изпочупи всички кости по тялото си.

Зави му се свят и той се олюля. Погледна наляво и надясно и откри, че и началото, и крайт на моста бяха досами краката му. Би могъл да се прекатури и нищо не би го задържало. Къде беше Бялата Мечка?

От страх щеше да падне. Дори този мост светлина да удържаше все още тежестта му, той бе толкова тесен, че почти със сигурност щеше да загуби равновесие и да загине.

„Но щом ме удържа, сигурно ми е отредено да живея... а ако ми е отредено, не ще бъде допуснато да падна.“

Само неговият страх правеше моста така несигурен. Знаеше, че колкото повече вярва, толкова по-безопасно щеше да бъде за него.

„Никога не обръщай гръб на страха си – спомни си думите на Издялал Бухала. – Никога не се опитвай да го прогониш. Страхът е твой приятел. Той те предупреждава за опасността.“

„Ами ако трябва да се изправя срещу нея и не бъда предупреден от него?“, бе попитал той.

„Докато се вслушваш в това, което ти казва, страхът няма да ти попречи да направиш каквото трябва, но ако се опиташ да се преструваш, че не го чуваш, той ще те улови в капан и ще те завърже с най-здрави въжета.“

Все още със страх, Сив Облак пристъпи напред по-уверено. Каквито и да бяха духовете, подготвили всичко това, със сигурност те не разкриваха тези чудеса само за да го унищожат.

Намираше се точно над средата на реката, когато дочу приглушено ръмжене зад себе си.

Обърна се. Беше Бялата Мечка – приличаше на грамаден бизон, който пристъпва след него на огромните си лапи. Сега вече знаеше, че тя е велик дух и негов приятел. Той зарови пръсти в гъстата козина и усети топлината и могъщите мускули.

Заля го вълна на щастие. Точно когато бе почти победен, силата и радостта бяха изместили страха. Той се затича по извиващия нагоре мост. Прииска му се да танцува и поде онова типично ту бързо препускане, ту провлачване на крака, с което хората от неговото племе приветстваха добрата реколта, засята от жените край Сакенук. Размахваше ръце, както пляскат с криле дивите гъски.

Сега забеляза, че мостът не беше до другия бряг на реката, а успоредно следваше течението ѝ. Погледна нагоре. Звездната пътека свършваше при онази звезда в небето, за която Издялал Бухала бе казал, че остава неподвижна, докато другите танцуват около нея. Затова я наричаха Голямата Огнена Звезда.

Малките светлилки блещукаха край него подобно ята от светещи птици, а сърцето му бе преизпълнено от щастие. Беше толкова красиво, че му се искаше да запее.

И той запя единствената песен, която бе подходяща за такъв миг – „Песен за Сътворението“:

Създателю, ти изиълваш света с живот.

Създаваш го на земята, в небето и водата.

*Не знам как изглеждаш, Създателю,
но ти си в мен и всичко живо.*

Винаги си бил самият живот.

И винаги ще останеш.

Той пееше и танцуваше, а Бялата Мечка се вдигна на задните си лапи и запристъпва тежко до него.

Сиянието на Огнената Звезда бе по-ярко и сякаш разпръскваше мрака в небето наоколо. Ставаше все по-голяма, докато се превърна в кълбо от студен огън, изпълнило цялото небе.

Дочу клокочене и видя, че от сърцевината на блестящия глобус се излива вода. Водата излъчваше своя собствена светлина. Проследи я с поглед до мястото, където се вливаше. Сега той се намираще високо, високо над земята. Великата Река лъкатушеше надолу едва видима и беше като лъскава черна лента под него. Водата от Голямата Огнена Звезда се изливаше точно там, където тя извираше и започваше своя път надолу.

Той ликуваше. Научил бе тайна, която никой друг сак, освен Издялал Бухала, не знаеше – извора на Великата Река.

Видя тъмен, с формата на квадрат отвор в блестящата повърхност на звездата. Пътеката водеше към него. Все още изправена на задните си крака, Бялата Мечка го гласкаше неумолимо нататък и Сив Облак тръгна редом с нея.

Всички цветове на дъгата трептяха в светлината на звездата, а тя пулсираше едва, като ударите на сърце. Когато се замисли какъв могъщ дух вероятно обитаваше този величествен дом... може би сам Създателят..., страх обхвана отново сърцето му.

Той потрепера и забави крачка. Не можеше да застане лице в лице с такава мощ. Все едно, че ще се визира в Слънцето – очите му ще изгорят. Усети, че губи силите си.

Осеяната със звезди повърхност под нозете му се разлюля за миг. Пристъпи, а тя се огъна, когато кракът я докосна. Бялата Мечка беше пред него сега и го остави сам сред звездите, високо над земята, върху един мост,

който се руши.

Хвърли поглед назад към извървания вече път.

Зад себе си нямаше мост.

Нищо, освен непроницаем мрак. Той изкрещя, размаха ръце, олюля се. Затича се напред след Мечката, единственият му покровител, а краката му загъваха в моста. Мечката, отворът, дори и самата Огнена Звезда се отдалечаваха сякаш все повече и повече.

Падна на ръце и колене и го беше страх да се изправи вече.

Но какво се опитваше страхът да му каже?

Вярно, че Сив Облак трябва да се бои от срещата с така могъщ пред него дух, но сега е нужно да повярва, че той не ще му навреди.

При тази мисъл усети как мостът под ръцете му стана по-сигурен. Изправи се на крака.

Стоеше пред отвора. Навсякъде над него и наоколо извиращата се, потрепваща многоцветна повърхност на Голямата Огнена Звезда спря да се люлее.

Не виждаше Бялата Мечка – сигурно бе влязла в звездата. Пое дълбоко дъх и заедно със страха си потъна в отвора.

За миг светлината го ослепи. Пляскане и шумолене изпълваше въздуха.

Очите му привикнаха към светлината и той видя, че се намира на ръба на езеро, което гъмжи от риба.

Знаеше, че не бе истинска – бяха само духове. Духът на пъстърва, съомга, костур, луна и щука – всичката онази риба, която храни неговия народ.

Преизпълнен от страх пред онова, което може да види, Сив Облак погледна нагоре.

Видя Костенурката.

Бе ужасно голяма. Бе от другата страна на езерото, но главата ѝ се извисяваше страховито над Сив Облак. Бе поставила предните си крака върху синкавобял леден блок. Зад нея се издигаше планина от ледени кристали. Дълбоките гънки около очите и устата издаваха неизброимите години на възрастта ѝ.

– Добре дошъл, Сив Облак – каза Костенурката, а гласът ѝ бе като тътен.

Той отново се озова на земята от страх.

– Не се бой – произнесе гръмовният глас.

Сив Облак погледна нагоре и в огромните жълтеникави очи с тежко надвиснали клепачи съзря доброта. Коремът на Костенурката имаше светлозеления цвят на дърветата напролет. Върху гърдите, облечени в броня, се появи блестяща капка вода – като капка роса, като сълза, но голяма колкото човешка глава. След миг тя се откъсна и цамбурна в езерото. Сив Облак се загледа към дъното и видя черния кръг в центъра. Осъзна, че именно от това езеро водата се излива във Великата Река, а водните капки, които се отронваха от Костенурката, подхранват езерото. Истинският извор на Великата Река бе сърцето на Костенурката.

Издялал Бухала му бе казал за нея. След Създателя тя бе най-старият и могъщ дух. Тя бе помогнала за сътворяването на света и за съхраняването му.

На Сив Облак му бе трудно да повярва, че вижда Костенурката. Той вдигна поглед нагоре и видя, че всички представители на животинския и птичия свят се бяха настанили по издатините на планината от ледени кристали. Всичко сътворено бе там – дървета: клен, ясен, бряст, дъб, хикория, бреза, бор и смърч, скупчени върху планинския склон, а корените им – захранвани в леда.

– Татко, благодаря ти, че ми разреши да стъпя тук – промълви Сив Облак.

Вместо отговор главата на огромното влечуго се обърна настрана. Той проследи погледа на жълтите очи.

Върху една от издатините, до главата на Костенурката, стоеше мъж – висок и слаб. Очите му бяха големи и кръгли, лицето – бяло. Ясни очи! Какво ще търси един ясни очи тук, в леговището на Костенурката? Мъжът имаше дълга, черна, прошарена коса, завързана на опашка отзад. Слабата фигура бе облечена в син мундир, стегнат в кръста с черен кожен колан, на който висяха сабя и пистолет. Крачолите на белия му панталон бяха напъхани в лъскави черни ботуши. Когато забеляза сабята, Сив Облак си помисли, че това трябва да е един от дългите ножове – страховитите бледолики воители.

Мъжът го гледаше. Лицето бе слабо, с дълбоки бръчки. Всички ясни очи, които Сив Облак бе срещал, имаха буйни мустаци, а понякога и бради, стигащи чак до гърдите им, ала лицето на този мъж бе гладко избръснато. Носът му бе голям и извит като клон на ястреб. Сив Облак забеляза,

че мъжът плаче. Гледаше към него и сълзи се стичаха по сбръчканите му бузи. Младият сак разбра, че не тъга, а любов изпълаваше тези очи.

Когато погледите им се срещнаха, той почувства топлина, сякаш от внезапно лумнал в гърдите му огън.

– Повиках те, за да чуеш предупреждението ми – каза Костенурката, а гласът ѝ разтърси сякаш костите на Сив Облак. – Трябва да предадеш думите на моите чеда, саките и фоксите.

Докато Костенурката говореше, още една сълза се отрони и търкулна в езерото, за да се присъедини и тя към Великата Река.

– Лоши дни идат за моите чеда.

Сив Облак трепна и си помисли, че не би желал да отнесе такава новина на своя народ. А може би имаше и нещо хубаво, което да предаде?

– Как можем да се спасим от това зло, Татко наш? – попита той.

– Злото ще дойде от ясните очи.

Когато чу това, Сив Облак се обърна и погледна белия човек, който сега изглеждаше натъжен и мрачен. Кой бе той и защо бе тук?

– Ясните очи и моите чеда не могат да живеят на едно място – каза Костенурката, – защото не водят един и същ живот. Повечето бледолики не желаят да сторят зло, но са го сторили с това, че са дошли в земите, където живеете вие.

Сив Облак изведнъж осъзна за какво говореше Костенурката.

Поколения от саки и техните съюзници – фоксите – бяха живели в селища там, където Рок Ривър се вливаше във Великата Река и през лятото бяха отглеждали жито, боб и тикви. Всяка есен те напускаха тези места и ниви и се отправяха към зимните си биваци на запад. Белите воители обаче, дългите ножове, повтаряха, че саките и фоксите трябва да се откажат от своите земи на изток по брега на Великата Река, дори от столицата си Сакенук и да се преселят завинаги на запад в Айова. Техният вожд, Черният Ястреб, бе предизвиквал дългите ножове, като всяка пролет повеждаше своя народ и те прекосяваха реката, за да засеят земята край Сакенук.

Сив Облак знаеше, че не трябва да се доверяват дори и на най-добрите сред ясните очи. Издялал Бухала гледаше с подозрение на облечения с черна роба лечител Пер Исаак, който разказваше за някакъв бог Исус и прекарваше много следобеди

със Сив Облак, за да го научи на думите и знаците на ясните очи.

Гласът на Костенурката прекъсна потока на спомените му.

– Кажу ми моите чедра, че предстои голяма битка с дългите ножове. Хората ще страдат, а много от тях ще загинат.

Сив Облак изпъшка, когато осъзна ужаса на тази новина. Той погледна отново към белия човек и там, където бе съзрял любов, откри следите на тъга, изсечени дълбоко в изпитото лице.

„Заплаха ли е тогава този човек за мен?“

– Няма ли спасение, Татко мой? – попита отново той.

– Твоят народ трябва да извърви смело своя път – отвърна Костенурката. – Черният Ястреб ще ги поведе. Той и неговите воина ще проявят изключителна храброст, затова името на Черния Ястреб никога няма да бъде забравено по земята, където е роден.

Костенурката не отместваше златистите, с надвиснали тежки клепачи очи от Сив Облак.

– И ти ще намериш свой собствен път. За някои от хората този път, който ще откриеш, ще бъде добър, ала много други ще се отправят на тъжно пътуване натам, където залязва слънцето. И там ще изчезнат завинаги.

Смутен, Сив Облак местеше поглед от Костенурката към ясните очи, а после пак към нея. Тя говореше странни неща, като думите, които Издялал Бухала напяваше край огъня на старейшините. Трябваше ли той да отнесе на своя народ вестта за страдания и печал? Щяха ли те да го изслушат?

Той искаше да зададе още въпроси, но усети кроткото докосване на огромното мечо туловище и разбра, че посещението му в леговището на Костенурката бе приключило.

Духът на мечката

Червена Птица стоеше накрая на ловния бивак, край горичката, където бяха подслонени конете заради падащия сняг. Сълзите ѝ се смесваха с топящите се по лицето ѝ снежинки. Накъдето и да погледнеше – бяла завеса бе скрила земята.

Щеше ли Сив Облак да остане жив? Сърцето ѝ се сви, сякаш някой великан го бе стиснал в юмрук. Вчера, по пладне, нейният баща бе изпратил Сив Облак да разговаря с боговете, и то през най-опасното време на годината, времето на Ледената Луна, когато духовете прибираха живите при себе си и само най-силните оцеляваха до пролетта. С падането на нощта започна и снегът. Щяха ли духовете да приберат Сив Облак?

Сълзи пареха в очите ѝ, бе като замаяна. Не беше спала цялата предишна нощ и беше чакала и бдяла през целия ден.

Както стоеше, загледана на изток, накъдето се бе отправил Сив Облак, мина ѝ мисълта, че може вече да е мъртъв. Вятърът сигурно навява сняг в свещената пещера вече цяла нощ и цял ден. В своето състояние на транс Сив Облак може да е премръзнал и мъртъв. Тя може би оплакваше мъртвец.

Изхлипа високо и скри лице в ръцете си, облечени в топли ръкавици от катерича кожа. Снегът по ръкавиците бе по-студен и от страните ѝ.

Блесна светлина по-ярка от Слънцето и я ослепи. Страхотен тътен на гръмотевица почти я събори на покритата със сняг земя. Друга ярка светкавица я накара да скрие лице в ръцете си отчаяно, а след миг отекна отново грохот и разлюля земята.

Хората стояха на вратите на своите куполообразни колиби и мърмореха тихо един на друг. Гръмотевици по време на снежна буря... Тази бе най-силната за годината досега, а буря с гръмотевици и светкавици вещае велико събитие. Много сняг покриваше покривите на вигвамите и някои от жените взеха метлички от свързани клонки да го изметат, за да не изпочу-

пи скелета от пръти или пък да се разтопи и да се стече през покрива, направен от кора на бряст и рогозки от папур, да намокри хората и вещите им. Снегът бе сух и ситен като пращец, защото въздухът бе много студен и той изчезваше веднага.

Вече бе натрупал и достигнал до средата на навървените богуши от еленова кожа на Червена Птица. От лютия студ краката и пръстите ѝ вкочаняваха. А как ли се чувстваше Сив Облак?

Тя си го представи съвсем ясно, сякаш стоеше тук пред нея. Тъй висок... почти колкото нейния брат, Железен Нож, но фигурата му бе по-крехка, не така широкоплещеста и силна, като на брат ѝ.

Видя как нежните устни на Сив Облак се свиват в нерешителна усмивка, острият нос придава сила на лицето, а големите очи блестят. Кожата му – по-светла от на всеки друг в Британското племе на саките и фоксите.

Не беше ли, запита се тя, отчасти и заради тайнствения баща на Сив Облак, привлечена от него? Ясните очи я очароваха – онези, малкото, които бе срещала: търговецът Жан де Вилби и облечения в черна роба лечител Пер Исаак.

Всяко лято, когато Пер Исаак посещаваше Сакенук, той отвеждаше Сив Облак настрана и го учеше на непознати думи, показваше му как да разбира значението на знаците върху хартията и как сам да ги изписва. Как завиждаше тя на Сив Облак и как желаше Пер Исаак да научи и нея на тези неща.

Червена Птица се чудеше защо ясните очи са толкова различни и защо владееха толкова много неща. Никой майстор сред саките не можеше да направи подобна на сабите, които белите воители носеха и заради които ги наричаха „дългите ножове“. Железните томахавки, които те разменяха срещу кожи, можеха да натрошат на парчета томахаските от камък на нейното племе. Всеки сак и фокс, естествено, копнееше да притежава огнестрелното оръжие на ясните очи.

Но онова, което най-много заинтригува Червена Птица, бяха стоманените игли за шиене, съдовете за готвене, памучните рокли и вълнени одеяла. Тя се чудеше защо Създателят бе отредил знанието за направата на такива неща за белите, а не за саките и фоксите. Нейният народ носеше стъргани животински кожи, боядисани със смес от мозъка на животното и женска урина. Тези кожи се обработваха дотогава, докато станеха меки, гъвкави, удобни и приятни за носене върху тялото. Ала облеклото на ясните очи бе по-удобно и лесно за под-

държане. По-пъстроцветно. Ако не ги боядисваха или украсяваха с различно обагрени пера на птици, индианските ризи, гамаша и поли обикновено бяха кафяви или с цвета на животинската кожа. Най-хубавите еленови кожи биваха обработвани, докато станеха съвсем бели. Роклите, шаловете и одеялата, които белите търговци предлагаха, бяха в различни цветове – синьо и жълто, червено и зелено, с цветя и други рисунки или фигури върху тях. Червена Птица бе прекарала дълги мигове в съзерцание на красивата памучна рокля, която нейният баща, Издялал Бухала, бе купил от ясни-те очи за нея, наслаждавала се бе на мъничките червени рози върху светлосиния фон.

За миг, замислена за белите, тя бе забравила за Сив Облак, изправен пред опасностите, както и за своята собствена болка. Сега всичко се върна отново и притисна със смазваща сила гърдите ѝ.

Скоро щеше да се спусне отново мрак. Сив Облак бе прекарал в пещерата цяла една нощ и един ден, докато се сипеше снегът. Продължаваше да вали и ако някой не го спасеше, той сигурно щеше да умре.

Ще отиде при своя баща, Издялал Бухала и ще настоява да върнат Сив Облак от свещената пещера.

Тя се обърна и закрачи забързано през снега, покрай снежните колиби с овални покриви в зимния бивак на Британското племе в Айова. Откъм вратата на Вълча Лапа се разнесе лай и едно куче с къси, щръкнали уши се запрепъва из снега към нея. Кучетата на воина бяха досадни – те лаеха и се зъбеха срещу всеки, който минаваше наоколо.

То спря да лае и тя чу стъпки да скърцат в снега. Обърна се. Сам Вълча Лапа стоеше пред своя вигвам край високия прът, от чийто връх висяха шест сиукски скалпа, свалени миналата зима.

Той я изгледа намръщено, скръстил ръце на гърдите си под наметнатото яркочервено одеяло. Три къси черни ивици в единия му край бяха гаранцията на белите търговци, че е от най-високо качество. Въпреки снега Вълча Лапа бе гологлав, а върху избръснатата му глава стърчеше само гребен с боядисана в червено опашка на елен и вплетени в нея три черно-бели орлови пера.

Червена Птица не харесваше Вълча Лапа. Той никога не позволяваше на хората да забравят, че е син на великия вое-

нен вожд Черния Ястреб, чийто вигвам се намираше недалеч от неговия собствен. Никога не се усмихваше и тя знаеше много добре какво си мисли, когато я гледа.

Без да го поздравя, тя се обърна и продължи нататък, подритвайки снега. Срещата с Вълча Лапа обаче ѝ напомни, че макар да бе дъщеря на Издялал Бухала, тя бе само една жена. Пътешествието на Сив Облак в света на духовете бе мъжка работа.

Издялал Бухала я обичаше и бе добър с нея, но ако се опиташе да се намеси в неговите свещени работи, щеше да се вбеси. Той никога не би се съгласил да накара Сив Облак да се върне назад, преди самият той да е решил да го направи. Такова нещо един шаман никога не би дръзнал да стори.

Тя все още се чудеше какво ще се осмели да каже, като стигне семейния вигвам, когато забеляза баща си, застанал край него, със склучени зад гърба ръце, загледан на изток към Великата Река.

Докато тя се влачеше през снега към него, той се обърна и протегна към нея ръце. Когато го доближи, той постави длани върху раменете ѝ. Тя се взря в лицето му, което бе трудно да види сега, тъй като мракът се бе спуснал и се опита да прочете нещо там.

Чертите му бяха гладки. Дългата бяла коса бе превързана през челото с украсена с мъниста лента и като бял шал се спускаше върху раменете му. Огърлицата от мънички, кръгли, на ивици черупки от различни водни обитатели потракаше от вятъра.

Тя вътрешно потрепера от неговото присъствие. Шаманът на племето можеше както да лекува, така и да убива.

– Как ще оживее в тази виелица? – попита тя, почти заплакана.

– Не видя ли светкавицата, дъще моя, не чу ли гръмотевицата? Нима смяташ, че те съобщават просто за смъртта на един млад човек, премръзнал от студ? Чуй ме... веднъж на хиляда години сред нас се появява човек, който заслужава да бъде Велик Шаман, да бъде за другите шамани като мен това, което е Създателят за по-низшите духове. За да бъде признат и да открие величието на своята мощ, такъв човек трябва да бъде подложен и на огромно изпитание. Аз видях в Сив Облак този, който стои над обикновените хора.

Готовността на Издялал Бухала да разговаря с нея накара Червена Птица да се почувства по-смела.

– Сив Облак беше в свещената пещера достатъчно дълго, татко мой. Няма ли да отидеш и да го доведеш?

Той я отблъсна и се вторачи в нея.

– Създателят решава кое е достатъчно. Човек трябва да страда, за да заслужи могъществото, отредено му от този, който го направлява. Когато самият аз за пръв път тръгнах по пътеката на шамана, поех далече нататък в огромната пустиня на запад и едва не загинах от глад и жажда. Не страдах толкова, колкото страда Сив Облак, но това е защото той може да бъде много по-велик шаман от мен, ако остане жив. Ако не остане – той е като жребче, родено сакато през пролетта. Вълците ще го намерят. Така е отредил Създателят.

Макар че бе твърде изплашена, Червена Птица се престраши да заговори:

– Има страдание, което и най-силният не може да понесе.

Издялал Бухала пристъпи към нея с очи, разширени от гняв.

– Помни онова, което предвижда законът на саките и фоксите за всеки, който обезпокои някого по време на срещата му с духовете, дори ако това е само за да му помогне. Отвеждат те при Великата Река. Ако е лято, ще те хвърлят в нея със завързани за краката ти камъни. Сега, през този сезон, ще издълбаят дупка в снега и ще те бутнат в нея. Течението под леда е бързо. То ще те отнесе далеч от отвора и ще се удавиш там, в студа и мрака.

Червена Птица се сви и отстъпи назад. Издялал Бухала бе споделил нейната болка, когато дойде при него, ала сега бе разгневен. Тя усети, че зад този гняв се прокрадва страх. Страх, че заради Сив Облак тя може да се изложи на риск.

– Майка ти те търси – каза той. – Отиди да ѝ помогнеш.

Без да се осмели да каже нещо повече, Червена Птица мина бързо край него и повдигна тежката бизонска кожа над входа на техния семеен вигвам. Погледна през рамо и видя, че баща ѝ отново се бе загледал към реката, към която се бе отправил Сив Облак. Ръцете му бяха склучени зад гърба.

Той също се боеше. Щом осъзна това, сърцето ѝ се сви още повече.

Още с влизането си, на светлината на слабия огън, запален наред колибата, тя забеляза силует, който се извисяваше като фигурата на огромен бизон – доведеният ѝ брат, Железен Нож. Червена Птица стисна ръцете му за поздрав.

– Сив Облак ще бъде добре – каза той с тих, дрезгав глас
Железен Нож бе винаги мил с нея. Тя бе благодарна за думите му, но знаеше, че са само добро пожелание. Макар че бе син на Издялал Бухала от първата му жена, у него нямаше и следа от способността на шамана да предсказва събития. Железен Нож можеше да вижда само с очите и да чува само с ушите си. Майка му беше починала при раждането. Имаше и такива, които казваха, че духовете са решили да не получи в дар тези умения, защото я е убил. Червена Птица бе чувала, че докато жалел своята жена, Издялал Бухала бе предсказал, че Железен Нож един ден ще умре от ръката на човек, чиято майка също е починала при раждането му. Никой не се осмеляваше да заговори за това в негово присъствие.

Червена Птица знаеше, че в себе си тя има повече от шамана, отколкото Железен Нож. Знаеше, също като своя баща, че точно в този миг Сив Облак бе в голяма опасност.

– Къде беше? – обади се в тъмното Вятър Поваля Тревата.

Тя и сестрите на Червена Птица си бяха вече легнали върху покрити с бизонски кожи сламеници покрай стените на вигвама. Вятър Поваля Тревата и двете ѝ малки дъщери, Дива Лоза и Гнездо на Червеношийка, спяха заедно, за да се топлят.

– Долу, в гората, да нагледам конете – излъга Червена Птица.

Бе стояла наблизко, но само за да гледа дали не се завръща Сив Облак.

– Необходима ми беше тук – каза сърдито Вятър Поваля Тревата. – Нанизвах мъниста за нов колан за твоя баща, а сестрите ти са твърде малки, за да ми помогнат.

„Нима майка ми очаква от мен да нанизвам мъниста, когато Сив Облак стои на студа и премръзва до смърт?“

– Много сняг беше натрупал по гърбовете на конете. Някой трябваше да го почисти.

– Глупости – каза Вятър Поваля Тревата и седна в леглото. – Чакала си и си се безпокояла за бялото момче, а през това време Вълча Лапа дойде отново да разговаря с баща ти днес. Как можеш да отхвърляш сина на могъщия Черен Ястреб и да искаш да се омъжиш за момчето без баща? Майка му легна с един ясни очи и се роди Сив Облак. Живя с нея само пет лета, а после избяга. Щеше да избяга по-рано, но нашите хора го държаха заложник заради войната.

Червена Птица дочу сподавен кикот изпод завивките. Малките ѝ сестри смятаха историята на родителите

на Сив Облак за смешна. Вятър Поваля Тревата удари с ръка двата подрусващи се от смях вързопа.

– Вълча Лапа вече си има жена – каза Червена Птица.

– Той е мъж – подчерта майка ѝ. – Храбър воин. Може да направи и две жени, и три, и четири щастливи.

Ярост срещу пренебрежението към Сив Облак, който може би умираше, закипя в нея и почти я задуши. Тя прехапа устни и удържа гневните думи. Страдаше толкова, че не ѝ беше до кавги.

Свали кожената си шапка, мокрите ботуши и ръкавици и ги постави близо до огъня. Остана с наметалото от бизонска кожа, роклята си от кожа на сърна и гамашите и така легна на собственото си легло, покрито с прерийна трева и одеяла. Сви се и се загърна с тежкото наметало.

В колибата се чуваше само пращането на съчките в огъня.

Червена Птица знаеше, че страхът за Сив Облак, нарастващ все повече със съгъстването на нощта, ще я държи будна. Реши, когато всички заспят, да отиде във вигвама на Слънчева Жена и да чака заедно с нея.

Тя се визираше в тъмното към тавана, който бе като арка над главата ѝ. Със смътни очертания, поради пълзящия нагоре дим, извитите пръти хвърляха дълбоки сенки на светлината на пламъците. Железен Нож бе поставил нови дърва в огъня. Димът лютеше в очите ѝ.

От време на време ѝ се струваше, че съзира съобщения на духовете в отраженията от съчките, преплетени върху тавана с тези на по-големите пръти, както и в пролуките между листата кора, подредени на вътрешната стена на колибата. Тази нощ обаче бе твърде погълната от мисълта за съдбата на Сив Облак, за да се опита да разчете рисунките.

По-силно от дишането на останалите, тя чуваше бученето на вятъра по покрива. От време на време то прерастваше във вой и скелетът на колибата скърцаше и пращеше под напора. Макар че имаше огън и вигвамът бе добре уплътнен, Червена Птица усещаше как студът се просмуква нагоре от земята. Ледените му пръсти докосваха тялото ѝ през плаща от бизонска кожа. Ужасният страх за Сив Облак прерасна в паника и сърцето ѝ блъскаше лудо в гърдите.

„Щом аз чувствам този мраз тук, в моята топла колиба, какъв ли е той за него?“

Когато снегът престанеше, студът тази нощ щеше да стане убийствен, безмилостен. Такъв ужасен мраз често се случваше след голям сняг. След нощи като тази жените намираха по някой заек или сърна в преспите край бивака. В стремежа си да се приближат до топлината те превъзмогнаха страха си от хората, но студът бе изсмукал живота от тялото им. И най-силните животни загиваха. Само хората, на които Създателят бе дарил знанието как да намерят подслон и да накладат огън, можеха да издържат на този убийствен мраз.

Ръцете ѝ се впиха в одеялото. Гняв изпълни сърцето ѝ. Гняв срещу студа, срещу майка ѝ, която презираше Сив Облак, срещу Издялал Бухала, който го бе изпратил на почти сигурна смърт. Срещу духовете, допуснали това. От гнева ѝ се разгоря страстна решителност.

„Няма да разреши да ми го отнемете.“

За разлика от всички останали тя не приемаше смъртта на Сив Облак. Ще отиде при него. Ще отиде при Слънчева Жена, ще вземе всички лекарства, които има, всичко, което би попречило на студа да изсмуче и последната капчица топлина и сила от Сив Облак.

„Нима не знаеш какво повелява законът на племето за тези, които обезпокоят някого по време на пътешествието му в света на духовете, дори само за да му помогнат?“

Гневът ѝ отстъпи място на страха и тя продължи да лежи, без желание да се помръдне, уверена, че ако отметнеше одеялото и се изправеше, поема първата крачка по пътеката, която може да я отведе до смъртта ѝ.

После се сети за ужасния вятър, остър като стоманените ножове на ясните очи, който пици пронизително край тялото на Сив Облак. Ако тя направеше нещо сега, той можеше да живее, ако не направеше – със сигурност щеше да умре.

Бе обичала Сив Облак откакто се помнеше. Да остане без него – тази мисъл не можеше да понесе.

Бе слушала разкази за жени, умирали, сражавайки се до своите мъже. Да, по-добре да умре до Сив Облак, да измине Пътеката на Душите на запад с него, отколкото да живее един безкраен живот в мъка по него.

Заслуша се в дишането на спящите, в здравето хъркане на Железен Нож, в тежкото дишане на Вятър Поваля Тревата, звучно като името ѝ, шушненето и шумоленето на Дива Лоза и Гнездо на Червеношийка.

Издялал Бухала още не бе влязъл и можеше да остане там, навън, през по-голямата част от нощта. Тя не смееше да чака повече. Щеше да я види.

Тихо отметна завивките и се изправи. Бързо си сложи отново кожената шапка, ботушите и ръкавиците.

Засилилият се студ щипеше страните ѝ като зъбки на невестулка. Докато бе лежала във вигвама, снегът, падал непрестанно цяла нощ и цял ден, бе спрял най-последно. Облаците над главата ѝ бяха започнали да се разнасят и тя видя пълната луна, кръгла и ярка като една от сребърните монети на ясните очи. Ледената Луна... Сякаш бе замръзнала върху черното небе. Блещукаха звезди – мънички парченца лед. Още щом пое дъх, вътрешността на ноздрите ѝ сякаш се вледени, въздухът изгаряше носа и гърлото ѝ. Сърцето ѝ се бе свило от страх за Сив Облак.

Силуетът на Издялал Бухала си беше все там, където го бе видяла за последен път.

– Къде отиваш? – обърна се той към нея.

– При Слънчева Жена. Ще чакам с нея.

Тя мразеше Издялал Бухала. Именно той бе изпратил Сив Облак на това пътешествие в света на духовете, а сега не правеше нищо, за да го спаси от смърт.

– Духовете ще бдят над Сив Облак – каза той, сякаш доловил нейната агония.

Тя искаше да му повярва, но не можеше. Бе го молила да помогне на Сив Облак, а той ѝ бе заповядал да замълчи. Сега тя нямаше какво повече да му каже. Обърна се.

Той можеше да ѝ забрани да отиде, но нямаше да го направи. Имаше някакво разбирателство между тях двамата, което Червена Птица не можеше да обясни с думи. Тя знаеше, че когато я погледнеше, той бе разкъсан между гордостта, че тя, най-голямата от дъщерите му, притежава неговите умения и тъгата, че е жена и никога няма да бъде шаман. Знаеше, че и от всичките си деца най-много обичаше нея.

Снегът, отвян от покривите на вигвамите, бе струпан на големи преспи от западната им страна. Източният вятър шибаше Червена Птица в лицето, докато тя с усилие се придвижваше към една ниска, заоблена черна форма, издигаща се в снега малко встрани от останалите, откъм северната страна на бивака.

Над входа на колибата на Слънчева Жена висяха окачени и замръзнали, одрани, дребни животни. Червена Птица пристъпи към провесената бизонска кожа и извика: